

Nota afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva 2021

1. Algemeen

1.1 Inleiding

In deze nota treft u afzonderlijk en gedetailleerd de vastgelegde afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva.

Deze nota sluit aan op de kaders van de financiële verordening van de gemeente Midden-Groningen 2021. Daarbij wordt voldaan aan artikel 212 van de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

1.2 Begrippen

Om deze nota goed te kunnen begrijpen zijn hieronder de belangrijkste begrippen toegelicht.

Activa

Alle bezittingen van de gemeente. Het grootste deel daarvan bestaat uit het geheel van kapitaalgoederen of -objecten (vaste activa). Maar ook niet fysiek bezit, zoals aandelen, uitstaande of verstrekte leningen en liquide middelen (vlottende activa).

Activeren

Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed of -object.

Afschrijven

Een periodieke boekhoudkundige verwerking van waardevermindering. De afschrijvingen zijn onderdeel van de kapitaallasten.

Afwaarderen

Het verlagen van de waarde van bepaalde activa.

Annuïtaire afschrijvingsmethode

Een afschrijvingsmethode waarbij kapitaallasten jaarlijks gelijk zijn gedurende de Economische levensduur van de investering. In de beginjaren is de afschrijvingscomponent laag en de rentecomponent hoog. In de laatste jaren ligt deze verhouding andersom.

BBV

Besluit Begroting en Verantwoording

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat op verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief, die afzonderlijk vervangen kunnen worden, afzonderlijk worden afgeschreven op basis van de individuele verwachte gebruiksduur van die delen.

Desinvesteren

Het afstoten van activa als gevolg van ruiling, verkoop of buiten gebruik stelling.

Directe opbrengstwaarde

Waarde van een kapitaalgoed bij directe verkoop.

Financiële vaste activa (FVA)

Hiertoe behoren kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen en uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Immateriële vaste activa (IVA)

Kapitaalgoederen die niet tastbaar zijn. Bezittingen die een rol spelen in het financiële proces, maar nooit in het fysieke bedrijfsproces.

Investeringsen

Onder investeringen wordt verstaan het vastleggen van vermogen in kapitaalgoederen of -objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Investeringsen met een economisch nut

Investeringsen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Investeringsen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit zijn investeringen waarvoor een bestemmingsheffing kan worden geheven. Bijvoorbeeld riool- en afvalinvesteringen.

Investeringsen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investeringsen die geen economisch nut opleveren (geen middelen genereren en/of verhandelbaar zijn), bijvoorbeeld wegen.

Kapitaallasten

Jaarlijks terugkerende lasten die samenhangen met de investeringen. De kapitaallasten bestaan uit de som van twee onderdelen: afschrijvingen en rente.

Kredieten

Term die gebruikt wordt om aan de raad toestemming te vragen voor het doen van uitgaven in het kader van investeringen.

Levensduur

De levensduur van een actief wordt onderscheiden in economische en technische levensduur. De technische levensduur van een actief is de maximale periode waarover dat actief een bijdrage aan de productie kan leveren. De economische levensduur is de maximale periode waarover het economisch verantwoord is van een actief gebruik te maken.

Lineaire afschrijvingsmethode

Een afschrijvingsmethode waarbij de jaarlijkse kapitaallasten dalen. Het component afschrijvingen is over de periode een jaarlijks gelijk bedrag. Als gevolg van een dalende boekwaarde nemen de jaarlijkse rentelasten af.

Materiele vaste activa (MVA)

Kapitaalgoederen of -objecten die tastbaar zijn, waarvan het daarvoor benodigde vermogen langer dan één jaar is vastgelegd (veelal geduid als "investeringsen").

Onderhoud

Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief is er sprake van onderhoud.

Passiva

De wijze waarop de gemeente de bezittingen gefinancierd heeft.

Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen eigen vermogen en vreemd vermogen.

Rente

Een vergoeding voor het beslag dat de boekwaarde van een investering legt op de financieringsmiddelen van de gemeente. De rente is een onderdeel van de kapitaallasten.

Schattingswijziging

Een wijziging (door nieuwe inzichten) van een verwachte toekomstige gebruiksduur.

Stelselwijziging

Een wijziging van de vrij te kiezen waarderings-(activerings-)grondslag

Vaste activa

Materiële vaste activa zijn feitelijk de objecten die door investeringen door een gemeente worden verworven.

Verkrijgingsprijs

Dit omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs

Dit omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vlottende activa

Die kapitaalgoederen van een persoon, bedrijf of organisatie waarin het vermogen korter dan een jaar is vastgelegd. Vlottende activa vormen geen onderdeel van deze nota.

Waarderen

Het vaststellen tegen welke waarde een kapitaalgoed op balans wordt opgenomen.

Wro / Bro

Wet ruimtelijke ordening/Besluit ruimtelijke ordening

2. Materiële vaste Activa

2.1 Inleiding

Het onderdeel vaste activa van de balans van de gemeente bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. De immateriële vaste activa (IVA)
2. De materiële vaste activa (MVA)
3. De financiële vaste activa (FVA)

Onder de immateriële vaste activa vallen een aantal specifieke te activeren kosten. Bij het onderdeel activeren (paragraaf 4.2 van deze nota) is een nadere toelichting opgenomen met betrekking tot dit onderdeel van de vast activa.

Financiële vaste activa

Onder de financiële activa van de gemeente vallen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen en uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Deze drie onderdelen kunnen weer als volgt worden onderverdeeld:

Kapitaalverstrekkingen aan:

1. Deelnemingen
2. Gemeenschappelijke regelingen
3. Overige verbonden partijen

Leningen aan:

1. Openbare lichamen
2. Woningbouwcorporaties
3. Deelnemingen
4. Overige verbonden partijen
5. Overige langlopende leningen

Uitzettingen:

1. Bij Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
2. In de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
3. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In dit hoofdstuk wordt specifiek ingegaan op enkele aspecten van de materiële vaste activa. Wat zijn materiële vast activa en welke taken en verantwoordelijkheden heeft de raad op dit vlak heeft. Materiële vaste activa worden in het dagelijks leven veelal geduid als investeringen. In het BBV wordt consequent gesproken over materiële vaste activa of kapitaalgoederen als het gaat om bezittingen en de daarbij horende begrippen als afschrijvingen en onderhoud.

2.2 Wat zijn materiële vaste activa?

Objecten (bijvoorbeeld gebouwen, wegen) worden geactiveerd als deze een langere tijd (langer dan 1 jaar) mee gaan en een bepaalde waarde hebben. Als deze voor eigen gebruik zijn worden deze gezien als langlopende bezittingen ofwel vaste materiële activa op de balans. Het aanschaffen of vervaardigen van materiële vaste activa gaat gepaard met het doen van investeringen.

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord.

Materiële vaste activa kunnen een zeer uiteenlopende vorm hebben. Investeringen in wegen en gebouwen zijn de meest voorkomende activa, maar ook investeringen in apparatuur en machines en grond kunnen, afhankelijk van het gevoerde beleid, onderdeel uitmaken van de materiële vaste activa.

Overigens is er bij investeringen niet altijd sprake van een nieuw object. Bij een bestaand actief is sprake van een investering als de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief dan is er sprake van onderhoud.

Objecten die geen deel uitmaken van de materiële vaste activa zijn voorwerpen van cultuur-historische waarde en voorraden.

2.3 Onderhoud vaste activa/kapitaalgoederen/investeringen

Voor sommige taken waarop materiële vaste activa betrekking hebben geldt dat de gemeente wettelijk verplicht is deze te onderhouden. De gemeente moet bijvoorbeeld zorgen voor riolering en onderhoud van wegen. Achterstallig onderhoud kan leiden tot aansprakelijkheidstelling.

Daarnaast heeft de gemeenteraad met de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' de mogelijkheid kaders te stellen voor het onderhoud van infrastructuur, voorzieningen en gebouwen.

2.4 De rol van de gemeenteraad

Materiële vaste activa hebben mogelijk grote meerjarige financiële consequenties. Het is daarom ook van belang dat de raad vooraf het te voeren beleid goedkeurt en via begroting en jaarrekening vaststelt dat dit beleid ook zo wordt uitgevoerd. De lasten die voortvloeien uit investeringen in materiële vaste activa worden in het overzicht van baten en lasten, deel uitmakende van de financiële begroting, geraamd. Bij de vaststelling van de begroting door de raad worden niet alleen de baten en lasten vastgesteld, maar stelt de raad ook de investeringen vast. In art.5 van de Financiële verordening Midden-Groningen is de autorisatie van investeringskredieten geregeld.

3. Investeringen

3.1 Inleiding

Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten.

3.2 Investeringen op de balans

Algemeen

Op de balans maken de investeringen in objecten voor eigen gebruik, die lang (langer dan 1 jaar) meegaan, deel uit van de materiële vaste activa.

Volgens artikel 35 BBV worden deze investeringen als volgt op de balans opgenomen:

- a. Investeringen met een economisch nut;
- b. Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Iets dat te koop c.q. te verkopen is, maakt het nog niet "verhandelbaar".

Investeringsen waarvoor een heffing kan worden geheven (b.v. riool- en afvalstoffen) moeten eveneens apart op de balans worden opgenomen, omdat de regelgeving over de verslaggeving daarvan en de daaraan gerelateerde lasten tot onduidelijkheden in fiscale procedures hebben geleid.

De bedoelde heffing betreft ook rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b van de Gemeentewet geheven kunnen worden.

Vanaf 2017 vallen alle infrastructurele werken in de openbare ruimte zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken onder investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Deze activa worden vanaf dat jaar, onder aftrek van bijdragen van derden, geactiveerd. Daaronder vallen ook diverse verkeersvoorzieningen zoals verkeerslichten, straatverlichting, afvalbakken, bankjes, speeltoestellen etc.

Al deze goederen leveren geen geld op maar hebben een maatschappelijk nut en zijn daarom investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

BBV indeling materiële vaste activa

Artikel 52 lid 1 BBV schrijft voor welke materiële vaste activa afzonderlijk moeten worden vermeld.

- a. Gronden en terreinen;
- b. Woonruimten;
- c. Bedrijfsgebouwen;
- d. Grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
- e. Vervoermiddelen;
- f. Machines, apparaten en installaties;
- g. Overige materiële vaste activa.

Artikel 52 lid 2 BBV schrijft voor op welke wijze de materiële vaste activa en de onderverdeling ervan, zoals aangegeven in het eerste lid, moeten worden toegelicht.

- a. De boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. De investeringen of desinvesteringen;
- c. De afschrijvingen;
- d. Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief;
- e. Afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen;
- f. De boekwaarde aan het einde van het begrotingsjaar.

Soorten investeringen

Als het gaat om soorten van investeringen, dan is de volgende onderverdeling van toepassing:

1. Nieuwe- of uitbreidingsinvesteringen
Investeringsen ten behoeve van nieuwe activiteiten of ten behoeve van de uitbreiding van bestaande activiteiten. Bijvoorbeeld een nieuw gemeentehuis resp. een uitbreiding van een bestaand gemeentehuis of van het rioolstelsel.
2. Vervangings- en routine investeringen
Investeringsen ten behoeve van de vervanging van een bestaand actief als gevolg van economische veroudering of slijtage. Hieronder vallen veelal ook de investeringen ter vervanging van bestaande activa met als doel de bedrijfsvoering op het huidige peil te houden. De zogenaamde routine investeringen. Het betreft voornamelijk investeringen in automatisering, meubilair, voertuigen en materieel.

Een bijzondere vervangingsinvestering is een rehabilitatie van een weg.
Dit betreft een vervanging op basis van einde levensduur, waarbij groot en klein onderhoud (economisch) niet meer toereikend is. De weg wordt weer volledig nieuw aangelegd op het oorspronkelijke structurele en functionele niveau, zonder aanpassingen in vormgeving of gebruik. Er is sprake van een nieuw actief met een nieuwe levensduur. Als de oude weg nog een boekwaarde heeft, dient deze boekwaarde geheel afgeboekt te worden.
3. Levensduur verlengende investeringen
Dit zijn investeringen die worden gepleegd ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een substantiële levensduurverlenging van betreffend actief. Bijvoorbeeld, het renoveren (=

vernieuwen naar de huidige maatstaven en normen) van een gebouw. Het gaat hier dus niet om (groot)onderhoud.

Specifieke aandachtspunten

Juridisch en economisch eigendom

Bij materiële vaste activa zijn twee typen eigendom belangrijk. In veel gevallen heeft de gemeente zowel het juridisch als het economisch eigendom van het materieel vast actief. Het actief staat dan op basis van overeenkomsten en/of registers (zoals het kadaster) op naam van de gemeente (juridisch eigendom) en de gemeente heeft het genot, het risico op waardeverandering en bijvoorbeeld de kosten van onderhoud en verzekeringen (economisch eigendom).

Materiële vaste activa waarvan de gemeente zowel juridisch als economisch eigenaar is staan op de balans van de gemeente.

Het is ook mogelijk dat de gemeente wel economisch eigenaar is van een materieel vast actief, maar geen juridisch eigenaar. Ook dit materieel vast actief moet op de balans van de gemeente worden opgenomen.

Erfpacht

Een bijzondere categorie betreft de materiële vaste activa die niet meer volledig ter beschikking van de gemeenten staan, maar die door middel van het vestigen van een zakelijk recht (grotendeels) zijn vervreemd. Het gaat hierbij om erfpacht.

Artikel 35 lid 2 BBV schrijft voor dat (afzonderlijk) wordt aangegeven welke materiële vaste activa in erfpacht zijn uitgegeven. Het kan hierbij b.v. gaan om grond.

Software

Bij de invoering van het BBV is bepaald dat voor software het matchingprincipe van toepassing is. Dit wil zeggen, dat de kosten zoveel mogelijk toegerekend moeten worden aan de periode waarop de kosten betrekking hebben. Aangezien software niet voorkomt op de limitatieve lijst van immateriële vaste betekent dit dat software als materiële vaste activa moet worden geactiveerd.

Financial/ Operational lease

Bij financial lease heeft de gemeente het genot, het risico op waardeverandering en bijvoorbeeld de kosten van onderhoud en verzekeringen van het materieel vaste actief en komt het daarom op de balans.

Bij operational lease is de gemeente geen economisch eigenaar van het materieel vast actief en wordt het betreffende actief niet op de balans van de gemeente opgenomen.

Investeringskredieten

De begroting bestaat volgens het BBV uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. In de financiële begroting wordt op grond van artikel 20 BBV o.a. de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting daarop opgenomen. Daarbij moet afzonderlijke aandacht worden besteed aan de investeringen. De informatie in dit verband is als het overzicht investeringen terug te vinden in de financiële begroting en de jaarstukken van de gemeente.

4. Activeren

4.1 Algemeen

Activeren houdt in het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed of -object. Met ingang van 1 januari 2017 moeten alle investeringen, ook de investeringen met een maatschappelijk nut, worden geactiveerd (Zie ook art. 59 van het BBV). Op grond van het 2e lid van dit artikel worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.

Alleen de investeringen van € 10.000 of hoger worden geactiveerd. De investeringen tot dat bedrag worden rechtstreeks als exploitatielast geraamd en verantwoord.

Mochten er eigen middelen zijn, dan kunnen deze middelen in een door de raad in te stellen bestemmingsreserve kapitaallasten worden gestort voor de dekking van de kapitaallasten die uit de activering en de wijze van afschrijven voortvloeien. Deze reserve moet van voldoende omvang zijn om de kapi-

taallasten gedurende de gehele vastgestelde afschrijvingsperiode aan de reserve te kunnen onttrekken. De kapitaallastenreserves zijn gekoppeld aan de betreffende investeringen.

Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd (artikel 62, lid 1 BBV). Dit betekent de bruto-methode. Bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief moeten op de investering in mindering worden gebracht. Hier is sprake van de netto-methode. Indien de raad heeft besloten tot een bestemmingsreserve dan mag deze reserve niet in mindering worden gebracht op de investering, maar wordt deze gebruikt als dekking van de jaarlijkse uit de investering voortvloeiende kapitaallasten.

De bedragen die zijn opgenomen in de riool- of afvalstoffenheffing voor toekomstige vervangingsinvesteringen worden verantwoord in vervangingsvoorziening. Op deze bedragen rust een verplichting en zij staan dus niet (meer) ter vrije beschikking van de raad.

Op het moment dat de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaatsvindt wordt de investering geactiveerd en wordt de vervangingsbijdrage uit de voorziening direct in mindering gebracht op deze investering. Investeringen in de riolering in grondexploitatieplannen kunnen ten laste van de grondexploitatie worden gebracht en via de grondprijs bij verkoop worden vergoed.

4.2 Randvoorwaarden t.b.v. activering specifieke kosten

Voor wat betreft het activeren van immateriële vaste activa zijn er een aantal specifiek richtlijnen van toepassing. Onderstaand wordt per kostensoort aangegeven hoe de gemeente Midden-Groningen hiermee om gaat.

Kosten van sluiten geldleningen en saldi m.b.t. agio of disagio

De gemeente Midden-Groningen kiest er voor deze kosten direct ten laste van de exploitatie te brengen.

Kosten onderzoek en ontwikkeling

In artikel 60 van het BBV is opgenomen dat kosten van onderzoek en ontwikkeling kunnen worden geactiveerd, indien:

1. Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of verkopen;
2. De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
3. Het actief in de toekomst economische of maatschappelijk nut zal genereren en;
4. De uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Dit betekent dat kosten voor onderzoek en ontwikkeling geactiveerd mogen worden voor zover het onderzoek of de ontwikkeling bijdraagt aan de totstandkoming van een materieel vast actief. Het opstellen van bijvoorbeeld een nieuw gemeentelijk rioleringsplan leidt niet tot de totstandkoming van een vast actief. Het is slechts een document waarin onder andere de noodzakelijke vervangingsinvesteringen worden gepland en doorgerekend. De hiermee gemoeide kosten mogen daarom niet worden geactiveerd. Op basis van artikel 64, lid 5 is een afschrijvingstermijn van ten hoogste 5 jaar toegestaan.

Wanneer materiële vaste activa nog in aanbouw of ontwikkeling zijn, dienen de investeringen onder de materiële vaste activa te worden gepresenteerd. De ontwikkeling vindt immers plaats voor een actief van de gemeente zelf en niet voor een actief dat wordt gebouwd/ontwikkeld voor de verkoop aan derden.

Op basis van de notitie Grondbeleid in begroting in jaarstukken is het activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitaties als kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de immateriële vaste activa is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa; na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie en kunnen dan worden overgeboekt naar de desbetreffende BIE, dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

In artikel 61 van het BBV is opgenomen dat bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

1. Er sprake is van een investering door een derde;
2. De investering bijdraagt aan de publieke taak;

3. De derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
4. De bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidelijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met investeringen.

De gemeente Midden-Groningen kiest ervoor om bijdragen aan activa in eigendom van derden die voldoen aan de genoemde criteria te activeren vanaf € 10.000.

5. Waarderen

5.1 Algemeen

Bij het waarderen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden.

Het gaat hierbij om de waardering van balansposten om een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente.

In het kort kunnen deze regels als volgt worden weergegeven:

1. Het toerekening beginsel wordt in acht genomen;
2. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs;
3. Bestemmingsreserves mogen niet in mindering op de boekwaarde van een investering worden gebracht. Reserves mogen wel worden gebruikt ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten (afschrijvingsreserves);
4. Bijdragen van derden, die in directe relatie staan tot het actief, worden in mindering worden gebracht op de investering;
5. Bijdragen uit een voorziening op grond van artikel 44, lid 1d BBV (dat wil zeggen in de heffing begrepen gespaarde bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen) worden in mindering worden gebracht op de investering;
6. Bij de waardering van de vaste activa met economisch nut wordt rekening gehouden met waardevermindering als deze vermindering naar verwachting duurzaam is;
7. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling als de restwaarde lager is dan de op dat moment aanwezige boekwaarde.

Alle activa van vóór 1-1-2018 van de voormalige gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde zijn gewaardeerd volgens de toen geldende waarderingsgrondslagen van de Commissie BBV.

Vaste Activa

5.2 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de ter zake ontvangen investeringsbijdragen van derden en verminderd met de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

5.3 Materiële vaste activa

Waarderen materiële vast activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs (inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief.

Deze waardering is ook van toepassing op zogenaamde voorbereidingskosten (alle kosten vanaf het moment van bestek gereed maken en aanbesteding) die onder de volgende voorwaarden worden tot het investeringsbedrag worden gerekend;

1. de kosten moeten direct zijn toe te rekenen aan een investering die geactiveerd mag worden in overeenstemming met deze richtlijnen,
2. de kosten van voorbereiding dienen in tijd aan te sluiten op de uitvoering van de investering,
3. de uitvoering van de investering moet zeker zijn,
4. het benodigde voorbereidingskrediet is op basis van een raadsbesluit beschikbaar gesteld.

Overige kosten die aan een investering kunnen worden toegerekend zijn:

- Overheadkosten. Deze mogen op indirecte wijze worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en groot onderhoudsprojecten die ten laste van een voorziening worden gebracht.
- Rente. Over het tijdvak van de vervaardiging van het actief kan de rente op basis van de boekwaarden per 1-1 van betreffende dienstjaar aan dat actief worden toegerekend.

Ten aanzien van gronden die niet door de gemeente zelf worden gebruikt of geëxploiteerd, maar die door middel van een zakelijk recht (erfpacht) aan derden ter beschikking zijn gesteld (zijn vervreemd), zijn voor de waardering bijzondere bepalingen van toepassing (artikel 63, lid 4 BBV).

Waardevermindering van vastgoed

Ingeval van gewijzigde omstandigheden komt het voor dat vastgoed in waarde afneemt. Vastgoed wordt onderscheiden in vastgoed met een maatschappelijke functie en met een bedrijfseconomische functie. Het overgrote deel van het vastgoed bij gemeente is maatschappelijk.

Vastgoed met een maatschappelijke functie heeft betrekking op een gemeentehuis of op gebouwen en terreinen met een functie op het gebied van onderwijs, sport, cultuur, welzijn of maatschappelijke opvang en/of zorg. Kenmerk van vastgoed met een maatschappelijke functie is dat bij negatieve exploitatiesaldi er feitelijk sprake is van het duurzaam verstrekken van subsidie. Als de bestuurlijke intentie bestaat om vastgoed met een maatschappelijke functie duurzaam te exploiteren en dit als zodanig in de begroting tot uitdrukking komt dan speelt duurzame waardevermindering geen rol.

Als de bestuurlijke intentie bestaat om vastgoed met een maatschappelijke functie te verkopen of de bestemming ervan te wijzigen naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie dan moet, indien er sprake is van een naar verwachting duurzaam lagere marktwaarde ten opzichte van de boekwaarde, een duurzame waardevermindering worden verantwoord.

Vastgoed met een bedrijfseconomische functie kenmerkt zich door de bestuurlijke intentie om bewust winst en/of waardeverhogingen te realiseren. In deze situatie worden panden aangehouden en verhuurd en/of staan in de verkoop. Voor vastgoed met een economische functie is afwaardering verplicht en wordt de toets met behulp van de directe opbrengstwaarde voorgeschreven. Bij de berekening van een indirecte opbrengstwaarde dient uitgegaan te worden van de beste inschatting van de toekomstige opbrengsten op basis van de bestaande gebruiksintentie, besluitvorming etc. De indirecte opbrengstwaarde wordt overigens niet als waarderingsgrondslag gehanteerd in het BBV. Wel kan de indirecte opbrengstwaarde worden gebruikt ter toetsing van de directe opbrengstwaarde.

Om vast te stellen of een duurzame waardevermindering moet worden toegepast moet de directe opbrengstwaarde van het vastgoed worden bepaald door middel van een onafhankelijke taxatie. In geval van een duurzame waardevermindering wordt deze waardevermindering direct verwerkt. Dit kan bijvoorbeeld via een tijdelijke voorziening waardevermindering, zodat waardeherstel mogelijk blijft.

Afwaardering

Als een object buiten gebruik wordt gesteld en/of wordt afgestoten dan moet afwaardering plaatsvinden indien de marktwaarde naar verwachting lager is dan de boekwaarde. Wanneer een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop dan moet overboeking plaatsvinden naar de voorraden.

5.4 Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is in het algemeen gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Als de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs worden ze afgewaardeerd tegen marktwaarde. Met betrekking tot leningen vindt waardering tegen de nominale waarde. Op de balans worden de waarden van de in dit verband gevormde voorzieningen wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Plottende Activa

5.5 Voorraden

De voorraden, waaronder grond- en hulpstoffen, onderhanden werken (inclusief bouwgronden in exploitatie) en gereed product en handelsgoederen, worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop is wanneer de marktwaarde hiervan lager is. Dan worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde.

De termijn voor de duur van grondexploitaties is beperkt tot (voortschrijdend) maximaal 10 jaar. Van deze termijn kan alleen gemotiveerd worden afgeweken. In voorkomende gevallen wordt de reden van afwijking toegelicht in de toelichting op de voorraden. Bij de grondexploitaties is rentevermeerdering over het geïnvesteerde vermogen van toepassing hetgeen op de betreffende grondexploitatie tot uitdrukking wordt gebracht. Dat geldt eveneens voor de verrekeningen met eigen reserves en voorzieningen.

Op basis van de voortgang van een grondexploitatie vindt winstneming plaats volgens de door BBV voorgeschreven Percentage Of Completion-methode (POC-methode).

5.6 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De uitzettingen worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden onderscheiden in:

- Vorderingen op openbare lichamen.
- Uitzettingen in s'Rijks schatkist met een rente typische looptijd < 1 jaar.
- Rekening-courantverhouding met het Rijk.
- Overige vorderingen.

Op de balans worden op de waarde van de vordering eventueel gevormde voorzieningen wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

5.7 Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit bank- en kassaldi. Deze saldi worden opgenomen tegen nominale waarde.

5.8 Overlopende activa

De overlopende activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De overlopende activa worden uitgesplitst in:

- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.
- De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen.

Vaste Passiva

5.9 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is vermogen dat door de gemeente naar eigen inzicht kan worden besteed. Het eigen vermogen wordt gewaardeerd voor het nominale bedrag en bestaat uit:

- Algemene reserve;
- Bestemmingsreserves (inclusief afschrijvingsreserves);
- Gerealiseerde resultaat.

Het saldi van de van deze reserves wordt als buffervermogen beschouwd. Hiermede kunnen verplichtingen worden nagekomen c.q. tegenvallers worden opgevangen, waarvoor geen of onvoldoende voorzieningen zijn gevormd.

5.10 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd voor het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd met betrekking tot:

- Verplichtingen en verliezen;
- Risico's;
- Egalisatie van lasten;
- Toekomstige investering;
- Van derden verkregen middelen.

5.11 Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Onder deze schulden zijn alle door de gemeente aangegane schulden opgenomen met een looptijd van één jaar of langer. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vlottende Passiva

5.12 Vlottende schulden

De vlottende schulden bestaan uit schulden met een looptijd korter dan één jaar. De vlottende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.13 Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd met een specifiek bestemmingsdoel en de overige vooruit ontvangen bedragen. Deze overlopende passiva wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

6. Afschrijven

6.1 Algemeen

Investerings verliezen naar mate de tijd verstrijkt hun waarde. Deze waardevermindering noemen we 'afschrijven'. Afschrijven is het op een methodische wijze boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van kapitaalgoederen. Afschrijven is het op een methodische wijze boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van kapitaalgoederen.

Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

- Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa, worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
- Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, als de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Gemeenten hebben de keuzevrijheid in het vaststellen van hun afschrijvingsbeleid. Op basis daarvan zijn de volgende uitgangspunten van toepassing.

6.2 Afschrijvingsmethoden

De gemeente Midden-Groningen hanteert een lineaire afschrijvingsmethode.

In afwijking kan ook doormiddel van een raadsbesluit gekozen worden voor een annuïtaire afschrijvingsvorm, alleen als het van belang wordt geacht de kapitaallasten gedurende de looptijd gelijk te houden.

Moment van starten afschrijving

Met afschrijven wordt gestart op 1 januari van het eerstvolgend jaar na het gereed komen ofwel de aanschaf van de investering.

Afschrijvingstermijn per (sub)categorie kapitaalgoed

Op grond van artikel 64, lid 3 BBV worden de vaste activa met een beperkte gebruiksduur jaarlijks afgeschreven op basis van een termijn die is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De gebruiksduur is gelijk aan de verwachte economische of technische levensduur.

In bijlage 9.1 treft u de te hanteren afschrijvingstermijnen aan van de gemeente Midden-Groningen. Deze zijn ook van toepassing op de investeringen van derden waarvoor door de gemeente een bijdrage is verstrekt.

Op alle investeringen van vóór 1-1-2018 wordt tot einde looptijd afgeschreven op basis van de termijnen van de voormalige gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde.

Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief, afzonderlijk worden gewaardeerd en afgeschreven op basis van het waardeverloop van die individuele delen. Per samenstellend deel kan de economische gebruiksduur namelijk verschillen.

Restwaarde

De restwaarde van de meeste investeringen is van tevoren veelal moeilijk in te schatten. Op grond van het voorzichtigheidsprincipe wordt er dan ook vanuit gegaan dat de restwaarde nihil is. Indien sprake is van een restwaarde levert dit in de regel een incidentele boekwinst op. In overeenstemming met de wetgeving wordt de boekwinst ten gunste van de exploitatie gebracht. Hierdoor wordt een inzichtelijk beeld verschaft in de waardering van de vervangende investering.

Desinvestering

Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, als de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Deze afwaardering wordt als inhaalafschrijving ten laste van de exploitatie gebracht.

Bij verkoop van een actief wordt de boekwinst of het boekverlies ten gunste of ten laste van de exploitatie gebracht.

6.3 Rente

Aan alle geactiveerde kapitaaluitgaven wordt rente toegerekend. Dit zijn de lasten die voortkomen uit de financiering van de investering. De berekening per investering vindt plaats op basis van de boekwaarde per 1-1 van het betreffende dienstjaar.

De gemeente Midden-Groningen hanteert hiervoor een rente omslagpercentage. Dit percentage en wordt jaarlijks door de raad vastgesteld in de kader stellende nota voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming.

Op basis van de BBV-richtlijnen wordt (achteraf) bij het opmaken van de jaarrekening op basis van een nacalculatie bepaald of een herberekening van de in het dienstjaar toegerekende rente noodzakelijk is.

Over het tijdvak van de vervaardiging van een actief kan de rente op basis van de boekwaarden per 1-1 van betreffende dienstjaar aan dat actief worden toegerekend. Tenzij daartoe afzonderlijk wordt besloten worden er gedurende het dienstjaar geen rentelasten berekend op basis van de werkelijke uitgaven en inkomsten per valutadatum.

6.4 Stelsel- en schattingswijzigingen

Artikel 64 lid 2 BBV geeft aan dat de afschrijving slechts om gegronde reden af mag wijken van de grondslagen die in het voorgaande begrotingsjaar zijn toegepast.

Onder het BBV is de balanspositie gebaseerd op een balans van (rest)boekwaarden. Om deze reden kan een stelselwijziging en/of een schattingswijziging niet met terugwerkende kracht worden uitgevoerd. Er kan alleen op de toekomst gericht over een langere of kortere termijn worden afgeschreven. Dat kan op basis van:

- a. een stelselwijziging: dit betreft een wijziging van de vrij te kiezen waarderings-(activerings-) grondslag. Een voorbeeld hiervan is het kiezen voor een afwijkend startmoment van de afschrijving;
- b. een schattingswijziging: dit betreft een wijziging van een verwachte toekomstige gebruiksduur.

Een voorbeeld hiervan is het wijzigen van de afschrijvingstermijn op basis van voortschrijdend inzicht voor wat betreft de gebruiksduur van een actief.

Deze wijzigingen kunnen alleen op basis van een afzonderlijk raadsbesluit worden doorgevoerd.

7. Onderhoud materiële vaste activa

7.1 Algemeen

Materiële vaste activa dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor ze zijn aangeschaft of vervaardigd. In vervolg op de verkrijging- of vervaardigingsfase van materiële vaste activa wordt in dit hoofdstuk gesproken over de beheerfase van kapitaalgoederen. De Materiële vaste activa vertegenwoordigen over het algemeen het grootste kapitaal van de gemeente. Het beheer en onderhoud kost de gemeente jaarlijks veel geld. Verantwoord omgaan met de materiële vaste activa is daarom belangrijk. Voor een nadere toelichting op dit aspect van de materiële vaste activa wordt verwezen naar de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" welke jaarlijks op grond van artikel 9 BBV in de gemeentebegroting en de jaarstukken wordt opgenomen.

8. Slotbepalingen

Als wet- en regelgeving of omstandigheid dit vereist zal deze nota worden beoordeeld op toepasbaarheid en actualiteit, en eventueel worden aangepast.

8.1 Citeertitel

Deze nota wordt aangehaald als de 'nota afschrijvingsmethodieken, termijnen en overige waarderingsgrondslagen van activa en passiva gemeente Midden-Groningen 2021'

8.2 Inwerkingtreding

De treedt in werking vanaf 1 januari 2021. Hiermee komen alle eerder vastgestelde nota's afschrijvingsmethodieken c.a. te vervallen

9. Bijlagen

9.1 Afschrijvingstermijnen

Hieronder treft een overzicht met de maximale afschrijvingstermijnen die de gemeente Midden-Groningen hanteert.

Omschrijving Midden-Groningen

Algemeen

Gronden en terreinen Niet

Immateriële vaste activa

Kosten onderzoek en ontwikkeling

5 jaar

Bijdragen aan activa in eigendom van derden > € 10.000

Op basis van deze tabel

Woonruimten en bedrijfsgebouwen

Woonruimten en bedrijfsgebouwen - versterkt en duurzaam bouwen 50 jaar

Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw) – versterkt en duurzaam bouwen 50 jaar

Woonruimten en bedrijfsgebouwen 40 jaar

Parkeergarages 40 jaar

Sport en jeugd-accommodaties 40 jaar

Schoolgebouwen, wijkcentra, multifunctionele centra en overige bedrijfsgebouwen (nieuwbouw) 40 jaar

Levensduur verlengend onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen 20 jaar

Eerste inrichting bij nieuwbouw 20 jaar

Energiebesparende maatregelen woonruimten en bedrijfsgebouwen 20 jaar

Technische installaties gebouwen 15 jaar

Noodgebouwen 10 jaar

Reguliere vervanging van meubilair en inventaris (w.o. vloerbedekking en AED's) 10 jaar

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Riolering (afwijkend, zie beleidsplan)

Bruggen, vast beton 100 jaar

Bruggen, beweegbaar staal 80 jaar

Bruggen, beweegbaar overig 60 jaar

Stalen damwanden 60 jaar

Bruggen, vast overig 40 jaar

Openbare verlichting: masten en lantaarnpalen 40 jaar

Havens, kaden 40 jaar

Sloop- en grondwerkzaamheden 40 jaar

Tunnel 40 jaar

Wegen/fietspaden beton 40 jaar

Wegen/fietspaden asfalt 30 jaar

Busbanen 25 jaar

Viaduct 25 jaar

Parkeerterreinen, asfalt 25 jaar

Wijkvernieuwing infrastructuur exclusief riolering 25 jaar

Wegen/fietspaden elementverharding 20 jaar

Beschoeiingen en steigers 20 jaar

Geluidschermen 20 jaar

Openbare verlichting: armaturen 20 jaar

Sport en recreatievelden 20 jaar

Parkeerterreinen, elementverharding 20 jaar

Trottoirs 20 jaar

Verkeersregelinstallaties 15 jaar

Groenvoorzieningen 15 jaar

Herinrichting straten en verbetering woonomgeving 15 jaar

Bluswatervoorzieningen in de openbare ruimte 15 jaar

Kunstgrasvelden 10 jaar

Speelvoorzieningen 10 jaar

Geluidsarm asfalt 10 jaar

Vervoermiddelen

Verwisselbare afvalbakken zijladers *) 18 jaar

Elektrische auto's 12 jaar

Bestel- en personenauto's 10 jaar

Pick-up's	10 jaar
Aanhangwagens	10 jaar
Opzet zoutstrooiers *)	10 jaar
Aanhangstrooiers *)	10 jaar
Vrachtauto's	8 jaar
Tractoren	8 jaar
Nieuwe accu elektrische auto	6 jaar
Smalspoor	6 jaar
Zijladers	6 jaar
*) Op basis van functionaliteit als een onderdeel van een voertuig te beschouwen	
Machines, apparaten en installaties	
Sneeuwschuivers	16 jaar
Aanbouwdelen bedrijfsauto's *)	10 jaar
Bladveeg- / zuigmachines	10 jaar
Heftrucks	10 jaar
Shovels	10 jaar
Mobiele kranen	10 jaar
Snippermachines	10 jaar
Parkeerapparatuur	10 jaar
Rioolapparatuur	10 jaar
Vouw- en snijmachines en overige (zwaardere) kantoormachines	10 jaar
Maaiers (groen en sportvelden)	8 jaar
Kantoorapparatuur en machines	5 jaar
*) zijn door meerdere trekkende voertuigen te bedienen, zoals grasdoorzaaiers, rolblokken etc.	
Automatisering (infrastructuur)	
Glasvezel	20 jaar
UTP bekabeling	15 jaar
Telefoon- en communicatiecentralescentrales	10 jaar
Automatisering (hardware)	
Netwerk (Switches, WiFi, Firewall, Telewerken)	5 jaar
Thin client, beeldscherm, presentatiescherm, pc en laptop	5 jaar
Netwerk (Servers, Storage)	4 jaar
Smartphone, tablet	3 jaar
Overige materiële vaste activa	
Opmaken wegenlegger	30 jaar
Columbarium (urnenmuur)	25 jaar
Ondergrondse containers: betonnen buitenbak	20 jaar
Schaftwagen	16 jaar
Afvalcontainers en (semi) ondergrondse afvalcontainers	15 jaar
Afvalbakken - duobakken	15 jaar
Zonnecollectoren	10 jaar
Digitale luchtfoto's	5 jaar
Kunstwerken zonder cultuurwaarde	5 jaar
Automatisering (software)	
Digitalisering	7 jaar
Registratiesysteem ondergrondse containers (binnenbak, gekoppeld is aan het belastingsysteem)	5 jaar
Software/implementaties	5 jaar